

ምዕራፍ 4

እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መደመርና መቀነስ

4.1. ድምራቸው ከ20 የማይበልጡ ሙሉ ቁጥሮችን መደመር

መልመጃ

የሚከተሉትን ቁጥሮች ድምጻችሁን ከፍ በማድረግ አንብቡ።

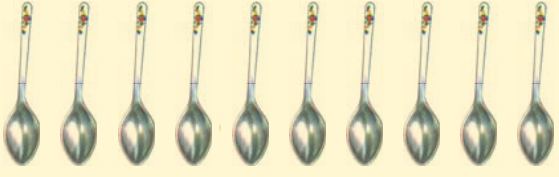

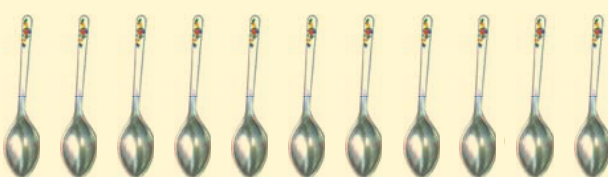
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

1. ቁልቁል ደምሩ።

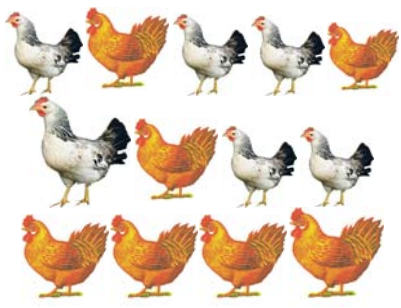
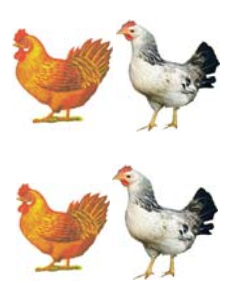
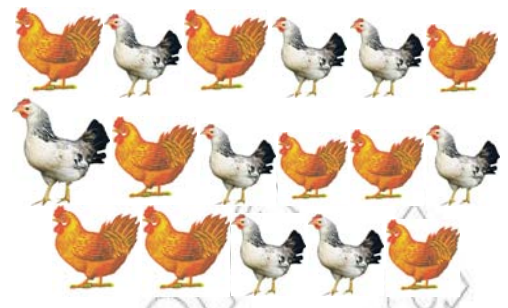
13 +2 _____	14 +2 _____	15 +3 _____	17 +3 _____	18 +2 _____	20 +0 _____
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

ሁለት የተለያዩ ቁጥሮችን መደመር በሁለት ቦታ ተቆጥረው የተቀመጡትን ነገሮች አንድ ላይ በመቀላቀል እንደ መቁጠር ነው።

2. የሚከተሉትን ምሳሌዎች አጥኑ።

<p>ሀ</p> 				
10	+	1	=	11

ሰ.

				
13	+	4	=	17

መልመጃ

1. በምሳሌው መሠረት ባዶ ቦታዎቹን መሙሱ::

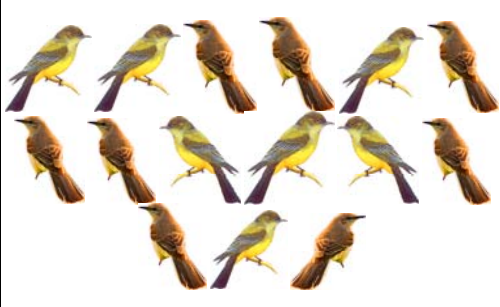
$8 + 1 = 9$	$5 + \underline{\quad} = 18$
$\underline{\quad} + 3 = 16$	$\underline{\quad} + 3 = 19$
$13 + 4 = \underline{\quad}$	$14 + \underline{\quad} = 20$

2. ትክክለኛውን ቁጥር በባዶው ሳጥን መሙሱ::

$3 + 6 = \square$	$\square = 5 + 13$
$4 + \square = 10$	$3 + \square = 15$
$\square + 6 = 16$	$\square + 5 = 19$
$\square + 0 = 17$	$1 + \square = 20$

3. ምሥሎቹን በመቁጠር ደምሩ::

ሀ.

				
12	+	3	=	<u> </u>

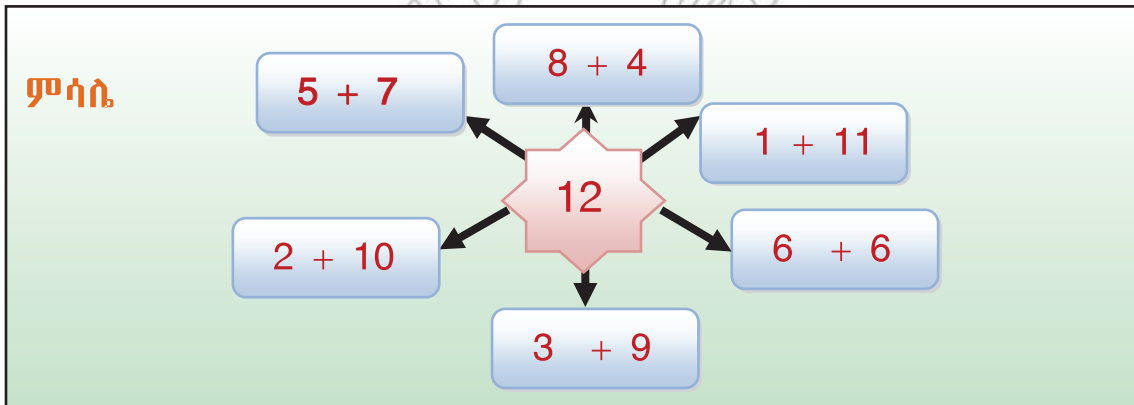
ሰ.

16 + **4** =

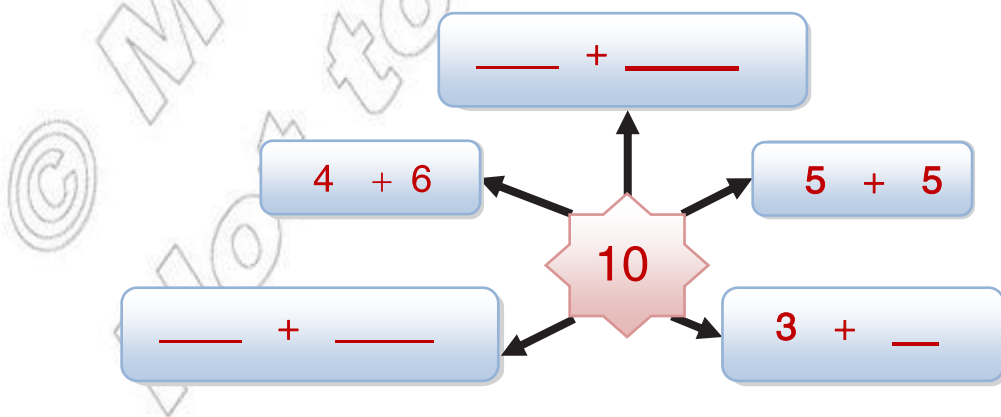
4. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር መሙሉ።

$10 + \underline{\quad} = 15$	$8 + \underline{\quad} = 19$
$\underline{\quad} + 6 = 17$	$7 + \underline{\quad} = 18$
$13 + \underline{\quad} = 18$	$\underline{\quad} + 14 = 18$
$\underline{\quad} + 9 = 20$	$\underline{\quad} + 11 = 19$
$\underline{\quad} + 10 = 20$	$12 + \underline{\quad} = 20$

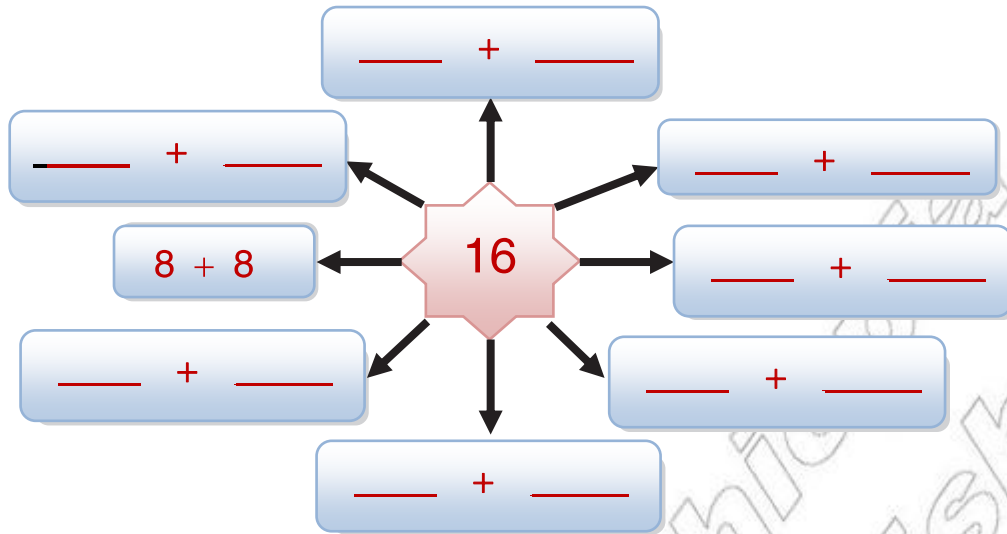
5. ሁለት ቁጥሮች ተደምረው 12 የሚሰጡ በመፈለግ ባዶ ሳፕኑን መሙሉ።

ሀ.

ሰ.

6. በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ባደውን ቦታ መሉ።:

ሀ.

$3 + 2 + 1 = 6$	$4 + 6 + 7 = \underline{\quad}$
$4 + 1 + 8 = 13$	$8 + 2 + 5 = \underline{\quad}$
$5 + 6 + 2 = \underline{\quad}$	$6 + 7 + 4 = \underline{\quad}$
$9 + 1 + 3 = \underline{\quad}$	$5 + 6 + 8 = \underline{\quad}$
$2 + 6 + 9 = \underline{\quad}$	$4 + 4 + 4 = \underline{\quad}$

ለ.

$8 + 4 = 10 + 2$	$5 + 6 = 10 + \underline{\quad}$
$9 + 7 = 10 + 6$	$4 + 7 = 10 + \underline{\quad}$
$6 + 6 = 10 + \underline{\quad}$	$8 + 8 = 10 + \underline{\quad}$
$8 + 5 = 10 + \underline{\quad}$	$9 + 9 = 10 + \underline{\quad}$
$9 + 8 = 10 + \underline{\quad}$	$7 + 8 = 10 + \underline{\quad}$
$6 + 9 = 10 + \underline{\quad}$	$5 + 5 = 10 + \underline{\quad}$
$7 + 7 = 10 + \underline{\quad}$	$9 + 5 = 10 + \underline{\quad}$

7. ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ።

- ሀ. አየሶች አራት ደብተሮች ነበሯት። እናቷ በተጨማሪ አንድ ደብተር ቢገዙላት፣ አሁን የአየሶች ደብተሮች ብዛት ስንት ይሆናል?
- ለ. በአንድ ቅርጫት ውስጥ 10 አሻንጉሊቶች ነበሩ። አበበ ሌሎች 5 አሻንጉሊቶችን በቅርጫቱ ውስጥ ጨመረ። አሁን በጠቅላላው በቅርጫቱ ውስጥ ስንት አሻንጉሊቶች ይኖራሉ?
- ሐ. አበበ 2 በጎች አሉት። አባቱ ደግሞ 6 በጎች አላቸው። የአበበና የአባቱ በጎች ብዛት በአጠቃላይ ስንት ይሆናል?

4.2 እስከ 20 ያሉ ሙሉ ቁጥሮችን መቀነስ

በምዕራፍ ሁለት ትምህርታችን ሁለት ቁጥሮችን ማቀናነስ ተምራችኋል። ለማስታወስም የሚከተለውን የክለሳ መልመጃ ሥሩ።

መልመጃ

1. ቀንሱ

ሀ.

$3 - 2 = \underline{\quad}$	$8 - 4 = \underline{\quad}$	$7 - 4 = \underline{\quad}$
$4 - 1 = \underline{\quad}$	$6 - 5 = \underline{\quad}$	$3 - 3 = \underline{\quad}$
$9 - 6 = \underline{\quad}$	$9 - 3 = \underline{\quad}$	$6 - 5 = \underline{\quad}$

ለ.

6 $\underline{\quad} - 2$ $\underline{\quad}$	7 $\underline{\quad} - 6$ $\underline{\quad}$	8 $\underline{\quad} - 3$ $\underline{\quad}$	9 $\underline{\quad} - 4$ $\underline{\quad}$
---	---	---	---

የሚከተሉትን ምሳሌዎች አጥኑ።

ሀ.

11	— 2 =	<u>9</u>

ለ.

15	— 6 =	<u>9</u>

መልመጃ

1. ቀሪዎቹን ምሳሌዎች በመቁጠር ክፍት ቦታውን ሙሉ።

ሀ.

12	— 4 =	_____

ለ.

10	— 8 =	_____

ሐ.

$16 - 3 = \underline{\quad}$

መ.

$18 - 8 = \underline{\quad}$

2. ቅደም ተከተሉን በመጠበቅ የጎደለውን ቁጥር መሉ።

ሀ.

12			9		7		4		
----	--	--	---	--	---	--	---	--	--

ለ.

9	8	7		4			1	0
---	---	---	--	---	--	--	---	---

ሐ.

		10			7	6			3		
--	--	----	--	--	---	---	--	--	---	--	--

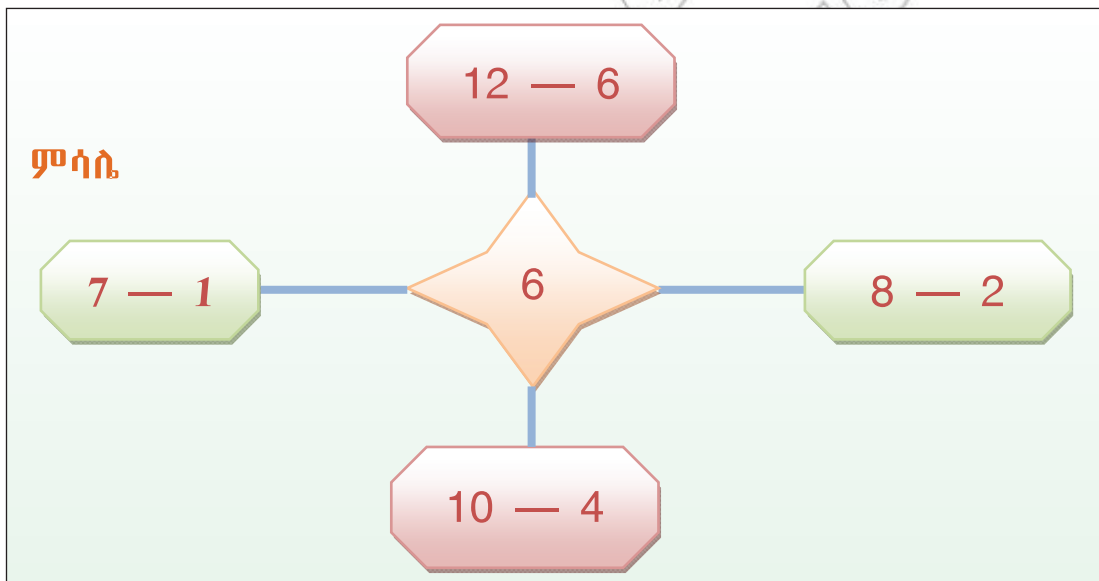
መ.

-	19	18	17		15		
1	18	17	16				12
2	17	16			13		

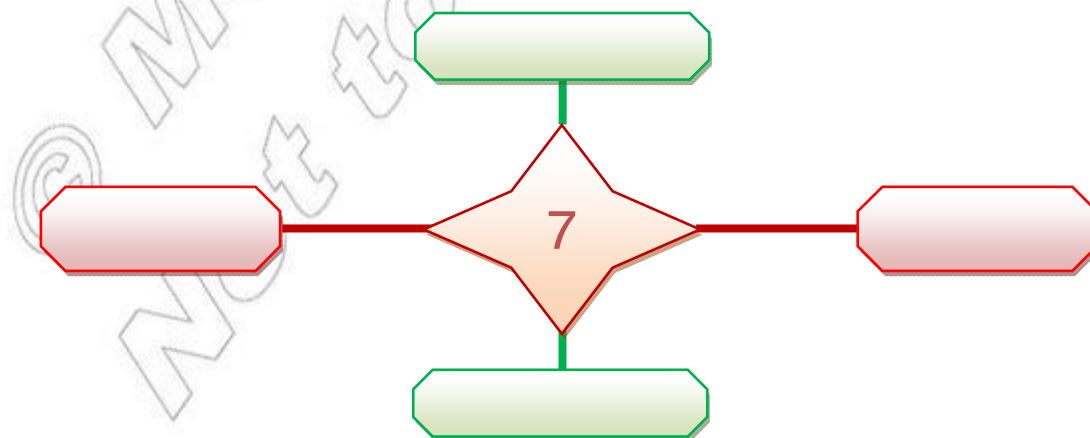
3. ባዶውን ሳጥን በትክክለኛው ቁጥር መሙላት።

$12 - \square = 10$	$13 - \square = 11$
$14 - \square = 8$	$16 - \square = 6$
$15 - \square = 0$	$18 - \square = 12$
$18 - \square = 9$	$19 - \square = 17$
$19 - \square = 10$	$20 - \square = 9$

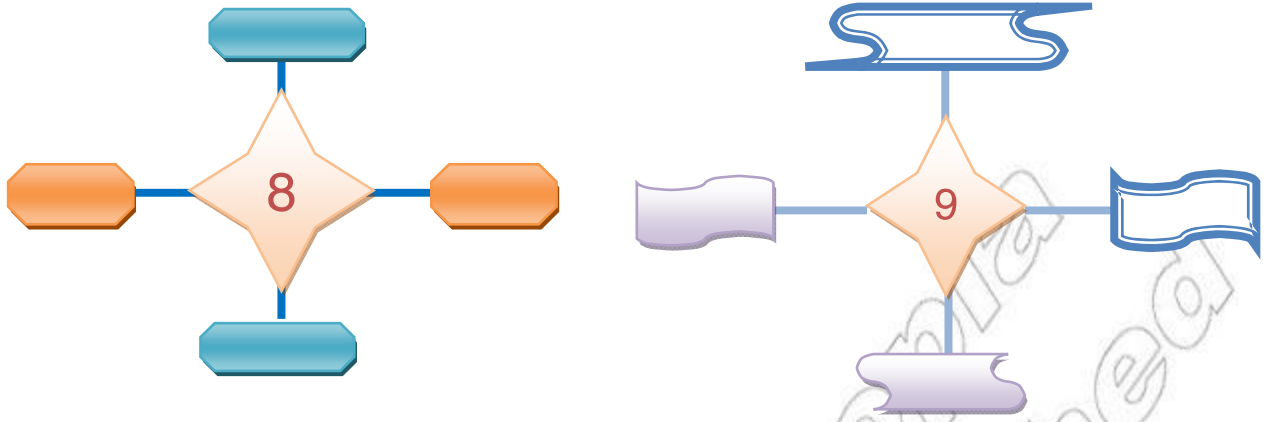
4. ምሳሌውን በማጥናት የሚከተሉትን ባዶ ሳጥኖች መሙላት።

ሀ.

ሰ.

4.3 የመደመርና የመቀነስ ፕሮብሌሞች

የቡድን ሥራ 1

ለሚከተሉት ጥያቄዎች በየቡድናችሁ በመወያየት መልስ ስጡ።

1. ብርሃኑ 12 ዶሮዎች አሉት። አባቱ 3 ዶሮዎችን በተጨማሪ ገዙለት። አሁን የብርሃኑ ዶሮች ብዛት ስንት ይሆናል?
2. በአንድ ቡድን 5 ወንዶችና 7 ሴቶች ይገኙበታል። የቡድኑ አባላት ብዛት በውቅላ ላው ስንት ይሆናል?
3. ዓባይነህ 17 በጎች ነበሩት። 7ቱን በጎች ቢሸጥ ስንት በጎች ይቀሩታል?
4. በአንድ ቅርጫት ውስጥ 18 ብርቱካኖች አሉ። በላይነሽ ከነዚህ ብርቱካኖች መካከል 6ቱን ወሰደች። በቅርጫቱ ውስጥ ስንት ብርቱካኖች ይቀራሉ?
5. እያንዳንዳችሁ የቡድን አባላት አንድ አንድ የቃላት ፕሮብሌሞችን በማዘጋጀት ተጠያየቁ።

አሁን ደግሞ የእኩልነት ዐረፍተ ነገሮች የሚባሉትን እናያለን። እስቲ የሚከተለውን ምሳሌ እየተወያያችሁ አከናውኑ።

ምሳሌ:-

1. ባዶ ቦታውን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።።
ሀ) $2 + 3 = 4 + \underline{\hspace{2cm}}$

መፍትሔ:- $2 + 3 = 5$ አሁን ከ4 ጋር ተደምሮ 5 የሚሰጠንን ቁጥር እንፈልጋለን። ይኸውም 1 ነው። ስለዚህ

$$2 + 3 = 4 + 1$$

ለ) $8 = 3 + \underline{\hspace{2cm}}$

በባዶ ቦታው የሚሞላው 5 ነው።

መልመጃ

1. ባዶውን ቦታ በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

$3 + \underline{\hspace{1cm}} = 9$	$3 = 5 - \underline{\hspace{1cm}}$
$10 = 6 + \underline{\hspace{1cm}}$	$6 = 8 - \underline{\hspace{1cm}}$
$12 = 4 + \underline{\hspace{1cm}}$	$12 = 18 - \underline{\hspace{1cm}}$
$7 + 1 = 5 + \underline{\hspace{1cm}}$	$5 = 7 - \underline{\hspace{1cm}}$
$4 + 4 = \underline{\hspace{1cm}}$	$6 - 3 = 2 + \underline{\hspace{1cm}}$
$1 + \underline{\hspace{1cm}} = 6$	$4 - 3 = 0 + \underline{\hspace{1cm}}$
$7 + 1 = 3 + \underline{\hspace{1cm}}$	$5 - 2 = 4 - \underline{\hspace{1cm}}$
$2 + 6 = \underline{\hspace{1cm}} + 4$	$1 + 1 = 9 - \underline{\hspace{1cm}}$
$5 + \underline{\hspace{1cm}} = 3 + 3$	$3 + 2 = - \underline{\hspace{1cm}}$
$\underline{\hspace{1cm}} + 4 = 1 + 8$	$5 - 1 = 2 + \underline{\hspace{1cm}}$

2. ለሚከተሉት የቃላት ነገሮብሌሞች መፍትሔ ፈልጉ።

ሀ. አበበ እና ታደሌ ስንድምና እህት ናቸው። ለታደሌ 8 የመማሪያ ደብተሮች ተገዝተውላታል። ለአበበም 6 ተመሳሳይ ደብተሮች ተገዝተውለታል። ሁለቱም እኩል ደብተሮች እንዲኖራቸው ለአበበ ስንት ተጨማሪ ደብተሮች መገዛት አለበት?

ለ. በለጠ አባል የሆነበት ቡድን 8 አባላት አሉት። የሒሳብ ትምህርት መምህራቸው የነበለጠን ቡድን አንድ አንድ ጠርሙስ ለስላሳ መጠጥ ለመጋበዝ ፈልጎ መጀመሪያ 5 ጠርሙስ የለስላሳ መጠጥ ቢያስመጣ ለተማሪዎቹ በሙሉ ለስላሳ እንዲደርስ ለማድረግ ስንት ጠርሙስ የለስላሳ መጠጥ በተጨማሪ ማስመጣት አለበት?

የማጠቃለያ መልመጃ

ለሚከተሉት ጥያቄዎች መልስ ስጡ።

1. አበበ በቀኝ እጁ 11 ጠጠሮችን ይዟል። በግራ እጁ ደግሞ 8 ጠጠሮችን ይዟል። አበበ በአጠቃላይ ስንት ጠጠሮችን ይዟል?
2. 7 እንቁላሎች በአንድ ቅርጫት ውስጥ ተቀምጠዋል። በሌላ ቅርጫት ውስጥ 5 እንቁላሎች ቢኖሩ፣ በሁለቱ ቅርጫቶች ውስጥ ያሉት እንቁላሎች ብዛት በአንድ ላይ ስንት ይሆናል?
3. ከ12 ዶሮዎች መካከል 3ቱ ቢሸጡ ስንት ዶሮዎች ይቀራሉ?
4. የ1ኛ ክፍል ተማሪዎች ብዛታቸው 20 ነው። ከእነዚህ ውስጥ 11 ሴቶች ቢሆኑ የወንዶቹ ቁጥር ስንት ነው?
5. ለማ 18 ችግኞችን ባለፈው ክረምት መጀመሪያ ተክሎ ነበር። ለማ ለነዚህ ችግኞች ባደረገው እንክብካቤ 5ቱ ፀድቀዋል። ያልፀደቁት ችግኞች ምን ያህል ናቸው?
6. ባዶ ቦታዎችን በትክክለኛው ቁጥር ሙሉ።

ሀ. $3 + \underline{\quad} = 2 + 5$	ለ. $7 - 2 = 3 + \underline{\quad}$
$9 = 4 + \underline{\quad}$	$4 + \underline{\quad} = 6 + 1$
$9 - 3 = 2 + \underline{\quad}$	$6 + 1 = 8 - \underline{\quad}$
$7 = 5 + \underline{\quad}$	$\underline{\quad} + 7 = 9$
$\underline{\quad} + 3 = 2 + 4$	$3 - \underline{\quad} = 3$